

KLASIFIKACE A KÓDOVÁNÍ

operačně taktické informace

Tímto článkem chceme pokračovat ve zdůvodňování nutnosti vytvořit integrovaný systém velení, který by odpovídal současným možnostem využití automatizace. Chceme seznámit čtenáře s výsledkem našeho bádání.

Jedním z dílčích našich úkolů je totiž zpracovat model informačního systému velitelství vševojskové armády. Vnést systém a pořádek do existujících a uvnitř štábů cirkulujících informací znamená zmodernizovat, zrychlit a zkvalitnit řízení vojsk, zejména v bojových situacích. Jednou z nutných cest k tomu je klasifikace.

Nejdříve krátce k vysvětlení nutných pojmů:

Cílem klasifikace je zorganizovat informace tak, aby se ulehčila jejich identifikace pro daný informační požadavek, tj. určit soubor znaků, jež jsou v korelaci s daným informačním požadavkem.

Klasifikace znamená třdit, tj. uspořádat nebo včlenit do třídy nebo tříd podle podobnosti nebo rozdílnosti. Třída se při tom v logice definuje jako skupina libovolně specifikovaných prvků. Klasifikace představuje seskupení věcí podle podobnosti. Přitom podobností je nepřehledné množství: podobnost v čase, kvalitě, prostoru, původu, obsahu, formě atd. Klasifikační systémy se pak zakládají na formulování těch podobností nebo rozdílností, které budou užitečné pro daný průzkum. Proto naše klasifikace operačně taktické informace bude účelová, zaměřená k sestavení a analýze modelu informačního procesu ve vojenském dynamic-

kém systému, jímž je např. velitelství vševojskové armády.

Informační proces na velitelství vševojskové armády se projevuje v manipulaci s **vojenskou informací**, tj. rozsáhlým oborem informací, vyděleným z celku informace svým významovým vojenským zaměřením. Chceme-li modelovat informační proces v polním velení, v bojových situacích, zúžujeme dále pojem vojenské informace na **operačně taktickou informaci**, jež představuje pouze určité odvětví vojenské informace. Jako operačně taktickou informaci chápeme každou informaci týkající se operačně taktických systémů a informací, vztahují se na přípravu a vedení operace a boje. Zahrnujeme sem i ty informace, které se součinnostně týkají obrany státu. Jsou to tedy informace o přípravách operací, o situacích, průběhu boje a operace, součinnostně i o teritoriu.

Množství a různost základních informací, sdružených informací a informačních souborů, vyskytujících se na všech místech a stupních přípravy a vlastního velení v boji a operaci a jejich potřeba klasifikace pro danou potřebu modelování informačního systému nám ukázaly nutnost agregace informačního obsahu v tzv. **metainformaci**. Tuto chápeme jako účelově zjednodušené obecně vyjádřené schéma informačního obsahu. Např. informace nazvaná „zamorení terénu“ vyjadřuje jako metainformace zobecněnou množinu konkrétních informací s rozdílným informačním obsahem, ale se stejným obsahovým schématem.

Pro potřebu analýzy informací s jejich klasifikací souvisí i jejich zařazování do příslušných repertoárů. **Repertoár** je definován jako množina informačních podnětů (reakcí), které se na určitém vstupu (výstupu) vyskytují nebo mají vyskytovat. Jednotlivé podněty nebo reakce tvoří prvky daného repertoáru, seřazené podle různých hledisek analýzy (abecedně, pořadově, souborově apod.). Podstatou repertoáru je tedy přehled informací (meta-informací) na vstupech, výstupech a v paměti každého místa výskytu zkoumaného systému.

Význam klasifikace operačně taktické informace vystupuje do popředí v souvislosti s možnostmi jejího využití, např. při statistickém zkoumání, strojovém zpracování aj. K jakékoli operaci a zejména ke strojovému zpracování musí být informace nějak zaznamenána. Přiřazování symbolů, určených pro transformaci informace, nazýváme **kódováním**. Kód je zde tedy systém znaků a pravidel k zjednodušení vyjádření informace technickým způsobem bez ohledu na obsah. Představuje formu informace, určenou pro záznam i transformaci v průběhu dalšího jejího zpracování, zejména strojového. Kód není obecně srozumitelný bez znalosti kódového systému a jeho volba úzce souvisí s možnostmi jednotlivých prostředků pro sběr, zpracování a uchování informace.

PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ KLASIFIKACE OPERAČNĚ TAKTICKÝCH INFORMACÍ

I náš přístup ke klasifikaci je účelovým tříděním. Před zahájením klasifikace bylo třeba nejdříve vytyčit její cíl a případně omezující klasifikační hlediska. Cílem klasifikace operačně taktické informace je modelování informačního systému na stupni velitelství vševojskové armády v útočné operaci. Tento cíl byl stanoven takto: Roztřídit množinu operačně taktických informací do určitých obecných klasifikačních skupin a podskupin (tříd a podtříd), vzniklých historicky v podobě vžitých pojmů a to

- a) podle informačního obsahu,
- b) podle určitých charakteristických znaků, doprovázejících každou informaci.

Omezující hlediska jsou dána tím, že: — zúžujeme rozsah výskytu operačně taktické informace časově i obsahově, a to na určitou omezenou dobu (trvání útočné operace armády) a určité repertoáry, obsahující pouze informace z oblasti útočného boje a operace. V tomto případě však omezení není tak podstatné,

aby ovlivnilo možnost obecnějšího využití dosažených výsledků;

— omezujeme obecné obsahové třídění na rozsah, který ještě může být zobrazen a vyhodnocen v modelu informačního systému. Obecnější a konkrétnější, tj. v hierarchii klasifikace vyšší a nižší třídění, které v daném modelu nemůžeme zobrazit, jsme zatím nedělali.

Při klasifikaci vycházíme z množiny operačně taktických informací, které třídíme, tj. klasifikujeme jednak z obecného obsahu informací, jednak z hlediska charakteristických znaků.

KLASIFIKACE OBSAHOVÁ

Obsah informace je její smyslová, významová náplň a je vytvářen pojmy, které vyjadřujeme slovy. Obsah informace vlastně informací jako takovou vytváří. Bez obsahu není žádná informace. Dobrá a účelová klasifikace informačního obsahu je při modelování informačního systému otázkou zásadní. Správná obsahová klasifikace umožňuje tok informací v systému řádně uspořádat a zavést na štábech logicky zdůvodněnou dělbu práce. Je zvláště důležitá pro přípravu automatizovaného zpracování informací

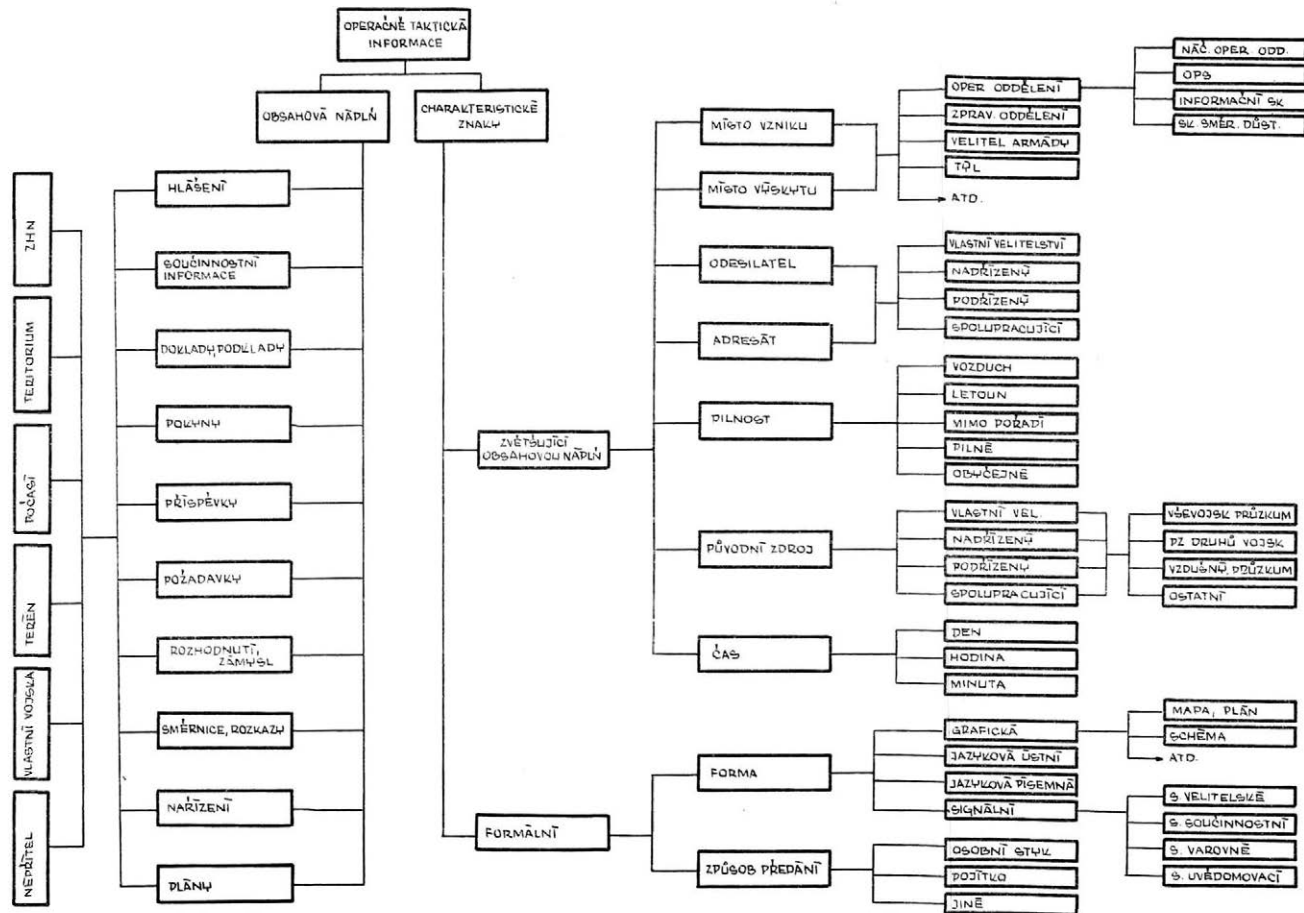
Vycházíme z předpokladu, že v průběhu delšího časového období se ve velení a v práci štábu vytvořil určitý obecně agregovaný pojem informačního obsahu, který je třeba utřídit. Jde např. o směrnice, rozkazy, zámysly apod., které již tímto svým názvem — pojmem nám dávají určitou představu o jejich obecném rozsahu a jsou pro potřebu modelování nutné. Tuto klasifikační třídu jsme nazvali **skupinou informací**. Informační produkty této skupiny chápeme ve smyslu teorie informací jako informační soubory, složené z množiny informací o nepříteli, vlastních vojscích atd. Abychom mohli obsah takto pojatých informačních souborů dále klasifikovat podle obsahu — objektu, koho nebo čeho se informace týká, skupiny informací dále dělíme podle objektového dělení na **podskupiny informací**. Tyto vzhledem k potřebě modelování informačního systému dále dělíme jen u některých podskupin [ZHN].

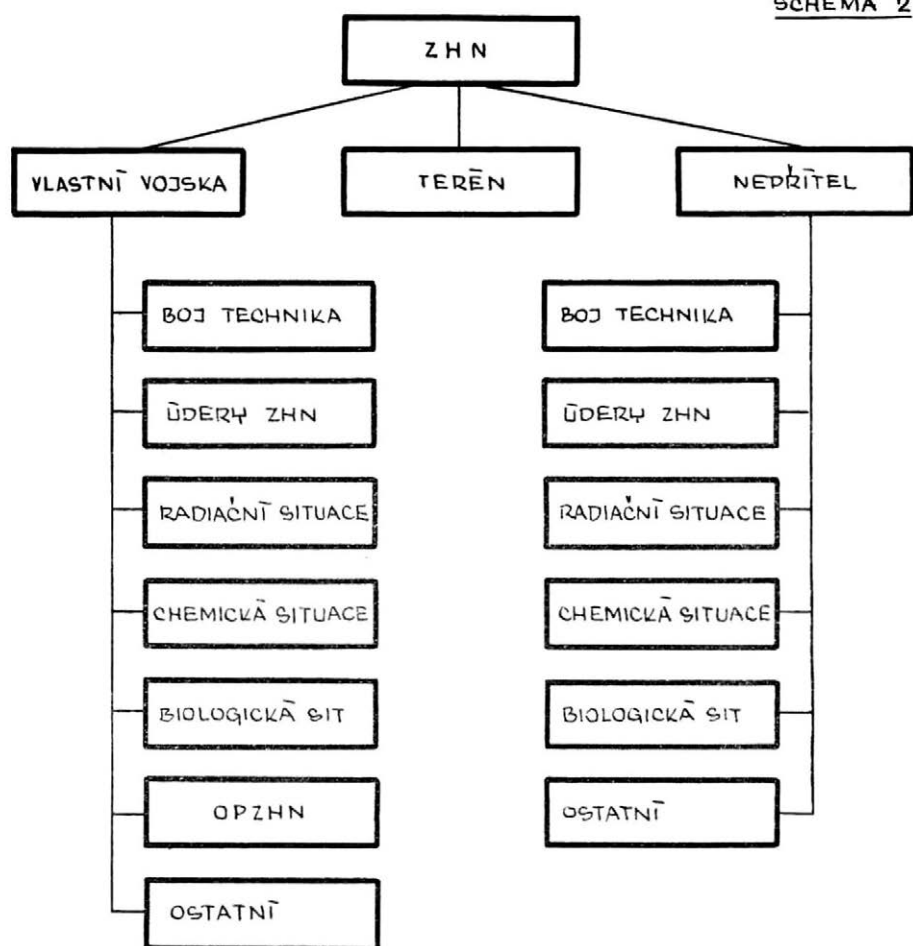
Operačně taktické informace jsme rozdělili vzhledem k jejich obsahu do 10 skupin — viz schéma 1. Těchto 10 skupin stačí postihnout všechny operačně taktické informace, které se v informačním procesu při velení v útočném boji na stupni vševojskové armády vyskytují.

Každá z těchto 10 skupin má dále 6 podskupin, vydělených podle obsahové

SCHEMA KLASIFIKACE OPERACNE TAKTICKE INFORMACE

SCHEMA 1

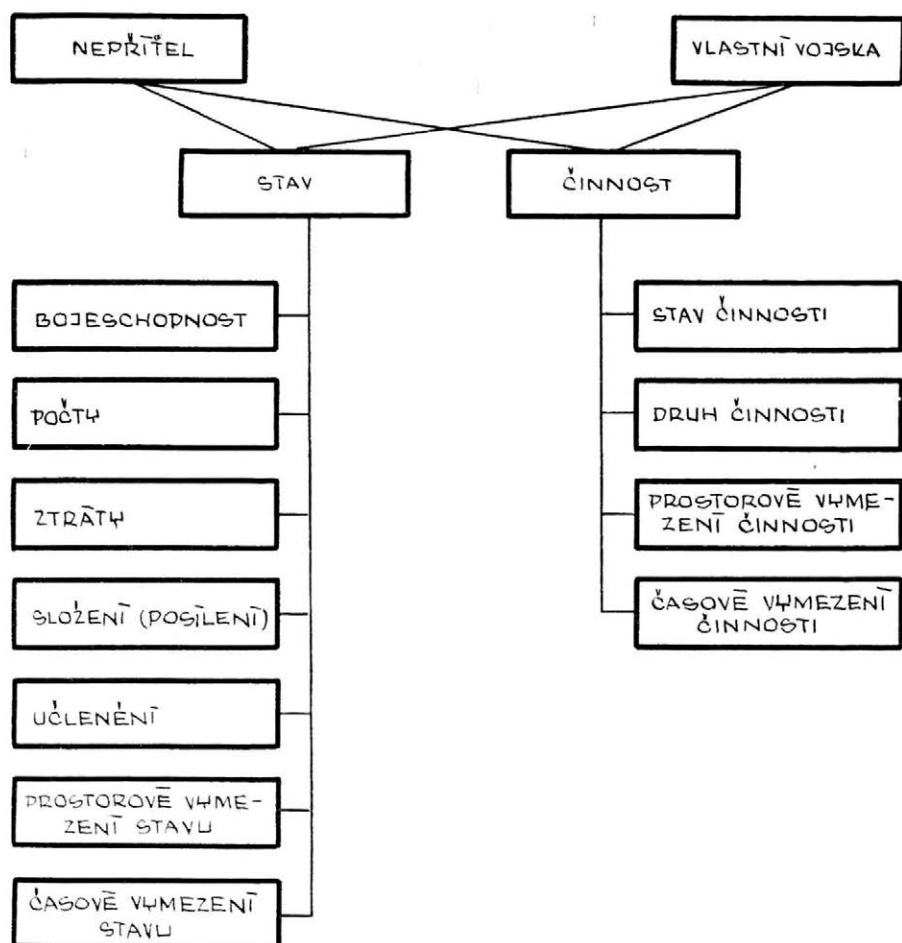
objektové klasifikace. ZHN jsme vyčlenili jako samostatnou podskupinu pro jejich důležitost, která se v procesu plánování a řízení operací velitelstvím vševojskové armády projevuje. Z těchto důvodů jsme tuto podskupinu i dále rozpracovali — viz schéma 2.

Vzhledem k tomu, že modelování informačních systémů je začáteční výzkumnou prací, netřídili jsme dále informační obsah těchto podskupin. Klasifikace vychází z dnešních našich potřeb a možností. Bude-li nutné, můžeme pokračovat v dělení na další třídy a podtřídy. Zřejmě bude třeba minimálně rozpracovat další dělení podskupin „nepřítel“ a „vlastní vojska“. Příklad — viz schéma 3.

Pokud pro jiné účely nebude možné použít obsahové agregace do metainformací, bude třeba třídění dovést až do základních informací.

KLASIFIKACE PODLE CHARAKTERISTICKÝCH ZNAKŮ INFORMACE

Pro potřeby modelování informačního systému je třeba i klasifikace charakteristických znaků informace. Tyto znaky obsah každé informace doprovázejí, anebo jsou pro zkoumání informačního systému na jeho modelu tak důležité, že je musíme podchytit. K rozboru těchto zna-

ků jsme přistoupili v souvislosti s úvahami o možnostech využití statistického zkoumání pro potřebu modelování informačního systému.

První skupinu tvoří ty **charakteristické znaky, které zvětšují obsahovou náplň informace**. Jsou to (schéma 1): místo vzniku informace, místo výskytu, odesílatel, adresát, pilnost, původní zdroj a čas. V dalším si všimneme pouze některých z nich.

Místem vzniku informace rozumíme tu složku (místo) zkoumaného systému, kde informace v určité konkrétní podobě vznikla jako výsledek transformačního procesu složky.

Místem výskytu rozumíme takové místo ve štábu, kde se při zkoumání určitého systému vyskytují, přicházejí, odcházejí nebo končí a sledují informace. U velitelství armády to mohou být nejen jednotliví funkcionáři, skupiny a oddělení, místa velení, ale i jednotlivá pracoviště spojovacího uzlu, funkcionáři jednotek a útvarů obsluhy míst velení apod. Název místo výskytu je ve vojenské terminologii nový termín, který je nutný pro modelování a zkoumání vojenských informačních systémů.

Pro upřesnění chápání pojmů místo vzniku a místo výskytu uvádíme možný

příklad: Při zkoumání podsystemu operačně plánovací skupiny operačního oddělení je tato skupina místem výskytu informací. Zde zkoumáme, odkud informace sem přicházejí, jak jsou zpracovávány, komu odcházejí. Jestliže do této podskupiny OPS přijde informace „Rozhodnutí velitele armády“, označujeme jako místo vzniku této informace podsystem velitele armády. Při tom samozřejmě místo výskytu může být současně i místem vzniku informace.

Původní zdroj informací zkoumáme při modelování u některých informací, např. o jaderných zbraních a jejich účerech. Zdrojem operačně taktické informace obecně je objektivní realita. Původním zdrojem pak rozumíme technické zařízení nebo člověka, který jako první obraz objektivní reality přijal, zpracoval, dal mu příslušnou formu a vřadil jej do informačního toku. Za původní zdroj informace můžeme proto považovat člověka vybaveného technikou, nebo techniku samotnou.

Druhou skupinu klasifikace podle charakteristických znaků tvoří **formální charakteristické znaky**, které nezvětšují obsahovou náplň informace. Z těch jsme vybrali jako potřebné pro modelování informačních systémů dva hlavní: formu předání a způsob předání.

Formou operačně taktické informace rozumíme označení tvaru (podoby), ve které je informace předávána. Při tom jsme si vědomi toho, že obsah a forma tvoří nedílnou dialektickou jednotu. Klasifikaci formy jsme promítli do 4 podskupin: jazyková ústní, jazyková písemná, grafická, signální. Tyto skupiny jsme dále roztřídili podle výčtu všech forem v těchto základních 4 podskupinách, např. v grafické: mapa, plán, schéma, graf, pozemní fotografie, letecký snímek, magnetofonová páska, děrná páska atd.

Způsob předání je charakteristický znak, který označuje jakého prostředku a způsobu bylo použito k předání informace. Způsob předání závisí na dané situaci, časových možnostech a dostupných spojovacích prostředcích.

Další charakteristické znaky, které jsme po zvážení všech okolností vypustili, jsou: příjemce, který se kryje s místem výskytu informace, četnost a periodicitu, které je možné vyhodnotit teprve v souvislosti s důkladným statistickým zkoumáním, hodnověrnost, kterou zatím nelze vyhodnocovat proto, že neznáme kritéria hodnověrnosti pro jednotlivé zdroje informací.

KÓDOVÁNÍ OPERAČNĚ TAKTICKÉ INFORMACE

Zavedení kódování do konstrukce modelu informačního procesu není jistě bezdůvodné. Klasifikace třídí informace z hlediska jejich obsahu a charakteristických znaků. Pro práci s roztržistými informacemi při modelování je nutné převést jejich obsah a charakteristiku z verbálního stavu do symbolů takové soustavy, která bude vyhovovat všem požadavkům, vycházejícím z cíle modelování.

Uvedeme jeden z možných přístupů při kódování, který jsme uplatnili při řešení modelu informačního systému velitelství vševojskové armády. Začneme nejdříve s objasněním hlavních požadavků na kódování.

Při volbě kódovaného systému jsme přihlíželi k těmto požadavkům:

a) **účelnost** kódu, tj. jakému cíli kódování a celá práce má směřovat. Při práci na modelu informačního systému jsme vyšli z cílů rozvoje velení v ČSLA. Jedním z těchto cílů je analýza a projektování v oblasti velení, která má být soustředěna na postupnou tvorbu integrovaného, automatizovaného systému vojenských informací. Vzhledem k perspektivnímu použití moderní automatizační techniky, která pracuje s číselnými soustavami, jsme zvolili příznakový systém kódování a jako nejvhodnější příznak jsme vzali číselný kód.

Volba číselného kódu umožňuje také využití děroštitkových strojů a samočinných počítačů již v průběhu analýzy a modelování informačního procesu, což při zpracování a vyhodnocení velkého množství informací v současných vojenských informačních systémech není naprosto zanedbatelné. Stejně tomu bude i při statistickém zjišťování informačních procesů na cvičení a při vyhodnocování získaných výsledků.

b) **Optimalita** kódu: za optimální kód považujeme ten, který umožní při kódování dosud neznámé množiny informací použít minimální konečný počet elementárních symbolů.

Z hlediska účelnosti je nejvhodnější číselný kód. Při jeho použití můžeme vybrat libovolný počet elementárních čísel — symbolů. K požadavku minimálního konečného počtu elementárních symbolů vyhovoval nejvíce desítkový číselný kód: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Umožňuje také odkamžitě použití děrných štítků, jejichž 90 sloupců s čísly 0 až 9 poskytuje velkou kombinační kapacitu. Desítkový čí-

Přidělení kódového čísla klasifikačním znakům

Název klasifikačního znaku		Celkový počet klasifikač. znaků	Potřebný počet míst kódového čísla	Kódové číslo přidělené klasifikačnímu znaku
1. Skupina „obsah informace“	hlášení	10	1	0
	součinnostní informace		1	1
	doklady, návrhy, závěry		1	2
	pokyny		1	3
	příspěvky		1	4
	požadavky		1	5
	rozhodnutí, zámysl		1	6
	směrnice, rozkazy		1	7
	nařízení		1	8
	plány		1	9
2. Charakteristický znak „místo vzniku informace“	velitel armády	20	3	000—049
	náčelník štábu		3	050—099
	operační oddělení		3	100—199
	zpravodajské oddělení		3	200—249
	spojovací oddělení		3	250—299
	politická správa		3	300—349
	VRVD		3	350—399
	PVO		3	400—449
	LOS		3	450—499
	ženijní oddělení		3	500—549
	chemické oddělení		3	550—599
	zástupce vel. armády		3	600—649
	týl armády		3	650—699
	technické oddělení		3	700—749
	org., evid. a dopl. odd.		3	750—799
	kádrové oddělení		3	800—819
	ostatní		3	820—849
	nadřazený		3	850—899
	podřazený		3	900—949
	teritorium		3	950—979
	sousední armáda		3	980—999
3. Podskupina „objekt informace“	nepřítel	6	4	0000—2999
	vlastní vojska		4	3000—6999
	ZHN		4	7000—8999
	terén		4	9000—9499
	počasí		4	9500—9599
	teritorium		4	9600—9999

Přehled rozsahu prvního čtyřmístného kódového čísla

Kvalifikační znaky „místa vzniku informace“	Přidělené kódové číslo	Klasifikační znaky „obsahu informace“ a přidělená kódová čísla									
		hlášení	součin. informace	doklady, návrhy, podklady	pokyny	příspěvky	požadavky	rozhodnutí, zámysl	směrnice, rozkazy	nařízení	plány
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
velitel armády	000—049	0000—0049	1000—1049	2000—2049	3000—3049	4000—4049	5000—5049	6000—6049	7000—7049	8000—8049	9000—9049
náčelník štábu	050—099	0050—0099	1050—1099	2050—2099	3050—3099	4050—4099	5050—5099	6050—6099	7050—7099	8050—8099	9050—9099
operační oddělení	100—199	0100—0199	1100—1199	2100—2199	3100—3199	4100—4199	5100—5199	6100—6199	7100—7199	8100—8199	9100—9199
zpravodajské oddělení	200—249	0200—0249	1200—1249	2200—2249	3200—3249	4200—4249	5200—5249	6200—6249	7200—7249	8200—8249	9200—9249
spojovací oddělení	250—299	0250—0299	1250—1299	2250—2299	3250—3299	4250—4299	5250—5299	6250—6299	7250—7299	8250—8299	9250—9299
politická správa	300—349	0300—0349	1300—1349	2300—2349	3300—3349	4300—4349	5300—5349	6300—6349	7300—7349	8300—8349	9300—9349
VRVD	350—399	0350—0399	1350—1399	2350—2399	3350—3399	4350—4399	5350—5399	6350—6399	7350—7399	8350—8399	9350—9399
PVO	400—449	0400—0449	1400—1449	2400—2449	3400—3449	4400—4449	5400—5449	6400—6449	7400—7449	8400—8449	9400—9449
LOS	450—499	0450—0499	1450—1499	2450—2499	3450—3499	4450—4499	5450—5499	6450—6499	7450—7499	8450—8499	9450—9499
ženijní oddělení	500—549	0500—0549	1500—1549	2500—2549	3500—3549	4500—4549	5500—5549	6500—6549	7500—7549	8500—8549	9500—9549
chemické oddělení	550—599	0550—0599	1550—1599	2550—2599	3550—3599	4550—4599	5550—5599	6550—6599	7550—7599	8550—8599	9550—9599
zástupce vel. armády	600—649	0600—0649	1600—1649	2600—2649	3600—3649	4600—4649	5600—5649	6600—6649	7600—7649	8600—8649	9600—9649
týl armády	650—699	0650—0699	1650—1699	2650—2699	3650—3699	4650—4699	5650—5699	6650—6699	7650—7699	8650—8699	9650—9699
atd.	atd.				atd.						

selný kód vyhovuje rovněž při použití samočinných počítačů.

c) **Inversibilita** kódu znamená, že každá informace bude mít svůj určitý číselný kód. Dvě různé informace nemohou mít stejné kódové číslo a stejně tak dvě různé kódové čísla nemohou znamenat jednu informaci.

Vzájemná jednoznačnost bude tedy určující podmínkou inverzibility. Inverzibilitu kódu můžeme prověřit zjištěním nebo porovnáním:

1. kódová čísla různých informací musí být různá,
2. kódová čísla jakékoliv informace nesmí být totožná se žádným z počátečních dvou čtyřčíslí kódového čísla jiných informací.

VYTVÁŘENÍ KÓDOVÉHO SYSTÉMU

Výsledkem klasifikace je roztržiděná množina informací do různých skupin a podskupin podle klasifikačních hledisek. Pro každou informaci podle jejího klasifikovaného obsahu a klasifikovaných charakteristických znaků je nutné podle určitého systému přiřadit kódové číslo neboli příznak. Při určování kódového čísla tedy vycházíme z určitého kódového systému, který je už zaveden nebo který teprve tvoříme. Možný postup při vytváření kódového systému ukážeme na příkladu. Půjde o přiřazování kódovaného čísla pro „obsah informace“ a charakteristický znak informace „místo vzniku informace“.

Každá z těchto skupin má podskupiny: nepřítel, vlastní vojska atd.

Charakteristický znak informace „místo vzniku informace“ určí složka velitelství armády, kde informace v dané podobě vznikla jako výsledek určité transformace [složkou může být např. operační oddělení, velitel armády, náčelník spojení atp.], nebo určí složka mimo velitelství armády pod agregovaným názvem: nadřízený, podřízený, sousedé, teritorium.

Podstata vytváření kódového systému spočívá v určení:

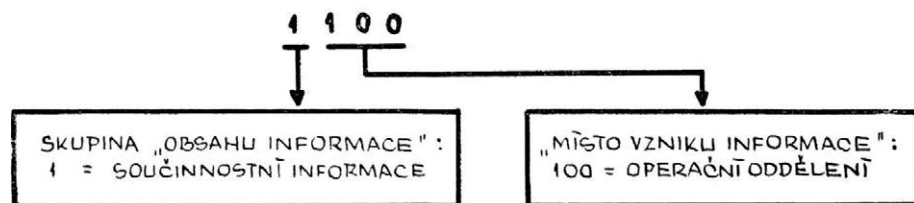
- a) konečného seznamu všech klasifikačních znaků, které je nutné zakódovat,
- b) počtu míst kódového čísla (příznaku),
- c) rozsah kódového čísla přiděleného klasifikačnímu znaku.

Možný způsob řešení kódového systému — viz tab. 1.

Celková potřeba míst kódového čísla pro zakódování všech skupin a podskupin „obsahu informace“ a „místa vzniku informace“ je 8 ($1 + 3 + 4$). Pro snadnější práci s těmito kódovými čísly jsme je rozdělili do dvou čtyřmístných kódových čísel:

a) v prvním čtyřmístném kódovém čísle (viz tabulka 2) je

- na prvním místě zakódována skupina „obsah informace“;
- na dalších třech místech je zakódováno „místo vzniku informace“, např.:

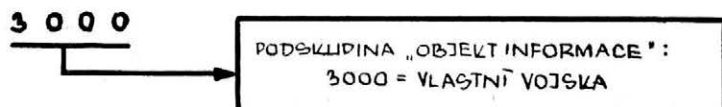

Vycházíme z počtu nebo rozsahu skupin a podskupin. „Obsah informace“ má skupiny:

- hlášení,
- součinnostní informace,
- doklady, návrhy, podklady atd.

Jde tedy o součinnostní informaci, která vznikla na operačním oddělení.

b) v druhém čtyřmístném kódovém čísle je zakódována podskupina „obsahu informace“ a sice „objekt informace“. Např.:

Jde tedy o informaci o vlastních vojscích.

Při psaní obou kódových čísel píšeme mezi nimi tečku. Např. kódové číslo: 1100.3000 znamená určitou součinnostní informaci, která vznikla na operačním oddělení a týká se vlastních vojsk. Přesné znění této informace najdeme podle kódového čísla v repertoáru informací anebo naopak podle informace v repertoáru její příslušné kódové číslo. Tak je zabezpečena invertibilita kódu.

METODICKÝ POSTUP PŘI KÓDOVÁNÍ V PROCESU MODELOVÁNÍ INFORMAČNÍHO SYSTÉMU

V průběhu konstrukce modelů informačních podsystemů velitelství armády jsme postupně u každého podsystemu zpracovali organizační schémata s popisem a bloková schémata informačního procesu. Dále při konstrukci modelu transformačního procesu jsme zachytili vstupní a výstupní informace do jednotlivých transformačních kroků, zatím bez kódových čísel. V další etapě práce jsme sestavili repertoáry informací: souborový a pořadový.

Při tvorbě **souborového repertoáru** jsme postupně vybrali z modelu transformačního procesu všechny vstupní a výstupní informační **soubory** a zařadili podle klasifikačního obsahového dělení do 10 částí souborového repertoáru (0 — hlášení, 1 — součinnostní informace atd.). Stejně, opakující se soubory jsme zapsali jen jednou.

V souborovém repertoáru jsme přidělili informačním souborům **první čtyřmístné kódové číslo** na základě:

— příslušnosti informace k určité skupině „obsahu informace“. Např. informační soubor: „Situace vševojskových svazků a jednotek“, který vznikl na operačním oddělení a byl předán na oddělení ženijního vojska, jsme označili jako součinnostní informace kódovým číslem 1;

— určení „místa vzniku informace“ — podle modelu transformačního procesu. Např. informační soubor vznikl na operačním oddělení, takže mu mělo být přiděleno kódové číslo z rozsahu podsystemu operační oddělení, tj. 100 — 199. Jelikož tento soubor byl zrovna prvním souborem, zapsaným v části: „1 — součinnostní informace“ dostal první kódové číslo: 100.

Celé první čtyřmístné kódové číslo u tohoto souboru tedy bylo: 1100. Dalším

informačním souborům, zařadovaným do této části repertoáru, jsme postupně přidělili další čtyřmístná kódová čísla: 1101, 1102, 1103 atd. (viz tab. 3).

Tabulka 3

Souborový repertoár: část 1 - součinnostní informace

Kódové číslo	Název informace
1100.	Situace vševojskových svazků a jednotek
1100.	Situace svazků 1. sledu
1100.	Situace svazků 2. sledu
1100.	Situace výsadkových jednotek
1100.	Situace záloh (vševojskových)
1100.	Situace míst velení
1100.	Situace pořádkové a regulační služby
1101. atd.	Situace ZHN atd.

Základním informacím jsme přidělovali stejné čtyřmístné kódové číslo jako informačnímu souboru, jehož byly součástí.

Po zapsání všech informačních souborů do příslušných částí souborového repertoáru a jejich zakódování prvním čtyřmístným kódovým číslem jsme sestavili **pořadový repertoár** tímto způsobem.

Ze souborového repertoáru jsme vybrali všechny **základní** informace a zařadili do posouzení klasifikační podskupiny „objekt informace“ do 6 částí pořadového repertoáru: „nepřítel“, „vlastní vojska“, atd. i se svým prvním čtyřmístným kódovým číslem.

Po zapsání všech základních informací do 6 částí pořadového repertoáru jsme jednotlivým základním informacím přidělili **druhé čtyřmístné kódové číslo**. Např. u části repertoáru: „nepřítel“ je rozsah kódového čísla 0000—2999. První základní informace v této části repertoáru zapsaná dostává tedy kódové číslo (druhé čtyřmístné kódové číslo): .0000, další základní informace číslo: .0001, atd. (viz tab 4).

Po přidělení druhého čtyřmístného kódového čísla všem základním informacím ve všech částech pořadového repertoáru

Tabulka 4

Pořadový repertoár: část - „nepřítel“

Kódové číslo	Název informace
0100. 0000	Předpokládaný zámysl nepřítele k využití úderu ZHN
1200. 0001	Situace svazků 1. sledu nepřítele
1200. 0002	Situace svazků 2. sledu nepřítele
atd.	atd.

jsme na jeho základě doplnili i kódová čísla základních informací v souborovém repertoáru do tvaru dvou čtyřmístných kódových čísel (viz tab. 5). Nakonec jsme tato kódová čísla zapsali u všech informací v modelu informačního procesu.

Tabulka 5

Souborový repertoár: část 1 - součinnostní informace

Kódové číslo	Název informace
1100.	Situace vševojskových svazků a jednotek
1100.3000	Situace svazků 1. sledu
1100.3001	Situace svazků 2. sledu
1100.3002	Situace výsadkových jednotek
1100.3003	Situace záloh (vševojskových)
1100.3004	Situace míst velení
1100.3005	Situace pořádkové a regulační služby

Tabulka 6

Obsah a význam údajů v kódovém čísle (příklad)

Obsah údajů	Kódové číslo: 1 2 0 0 . 0 0 0 1	Převedený význam kódového čísla
1. V prvním čtyřmístném kódovém čísle je zakódováno:	1 2 0 0	
a) skupina „obsah informace“:	↓ 1	součinnostní informace
b) „místo vzniku informace“:	2 0 0	zpravodajské oddělení (200—249)
c) pořadové číslo informačního souboru příslušné části souborového repertoáru:	↓ 0 0	je to první informační soubor v části 1 – součinnostní informace
d) znění (název) informačního souboru:	1 2 0 0	„Situace nepřítele“
2. V druhém čtyřmístném kódovém čísle je zakódováno:	0 0 0 1	
e) podskupina „objekt informace“:	↓ 0	informace o nepříteli (0000—2999)
f) pořadové číslo základní informace příslušné části pořadového repertoáru:	↓ 0 0 1	je to druhá základní informace v části „nepřítel“
g) znění (název) základní informace:	0 0 0 1	„Situace svazků 1. sledu nepřítele“

Tímto způsobem kódování jsou v prvním čtyřmístném kódovém čísle **informačního souboru** zakódovány čtyři údaje:

- a) skupina „obsahu informace“,
- b) „místo vzniku informace“,
- c) pořadové číslo informačního souboru příslušné části souborového repertoáru,
- d) znění (název) informačního souboru.

Informační soubory nemají druhé čtyřmístné kódové číslo, udávající objekt informace, protože obvykle v sobě zahrnují

několik základních informací o různých objektech (např. informační soubor: „rozkaz velitele armády“ má základní informace o nepříteli, vlastních vojscích, zbraních hromadného ničení atd.).

Základní informace jsou zakódovány dvěma čtyřmístnými kódovými čísly, z nichž první je stejné s číslem informačního souboru, k němuž základní informace patří. V těchto dvou čtyřmístných kódových číslech je zakódováno celkem sedm údajů (viz tab. 6).

Z příkladu je zřejmé, že byl použit příznakový číselný kód.

Z á v ě r.

V úvahách o klasifikaci operačně taktické informace jsme vycházeli z objektivní potřeby klasifikace a vysvětlili jsme jeden z možných přístupů k její realizaci ve vztahu k tvorbě modelu informačního toku u velitelství vševojskové armády. Jsme si vědomi, že vzhledem k danému účelovému pojetí jsme ještě „nedotáhli“ svoje úvahy tam, kam by to vyžadovala potřeba budování jednotného integrovaného systému velení.

Uvědomíme-li si, kdy a kde všude operačně taktická informace cirkuluje, v jakých možných variacích se vyskytuje, pochopíme rozsáhlost úkolu její klasifikace a kódování. I kdyby však tyto práce vyžadovaly sebevíce sil, prostředků a času, jednou budou muset být uskutečněny a každé obcházení této skutečnosti je jen škodlivým oddalováním konečného řešení nezbytného pro vytvoření integrovaného systému polního velení.

Vytvoření obecné, vše zahrnující klasifikace operačně taktické informace je úkol velmi obtížný, avšak účelová klasifikace bude důležitým krokem, usnadňujícím dalším výzkumníkům v oblasti teorie velení jejich práci.

Klasifikačních podobností a rozdílností je rozsáhlý sortiment. To se týká pocho- pitelně i operačně taktické informace. Přesto však při tvorbě jakékoliv účelové klasifikace bude třeba vycházet ze stejných principů. Na nich se s dílčími roz- díly shodují ti, kteří se o konkrétní klasifikaci OTI zatím pokoušeli.

Zcela odlišně vypadá ovšem situace v druhé části naší úvahy, tj. v kódování operačně taktické informace. Zde jde opravdu o jeden z prvních pokusů, jak zakódovat klasifikovanou informaci a při- pravit ji k další manipulaci a možnému využití.

V této části jsme uvedli metodický postup při kódování operačně taktické informace i vzhledem k možnostem využití moderní počítačové techniky. Umožňuje ve své konkrétnosti hlubší rozpracování včetně rozšíření kódu vzhledem k pot- řebám postižení dalších kritérií, které mohou výzkumníka při práci s operačně taktickými informacemi zajímat. Rozpra- covat, ověřit a doplnit tento systém klasifikace a kódování můžeme při další práci na konstrukci komplexního modelu infor- mačního systému.